

IRODALOM

DR. LUNCZ GÉZA: A MAGÁNERDŐK. — Kezelésük. Megadóztatásuk. A használaton kívül álló területek beerdősítése. Erdészeti propaganda. — I. kötet: Európa. (FORÊTS PRIVÉES. — Gestion. Regime fiscal. Reboisement des terrains incultes. Propagande forestière. — Volume I: Europe.) Róma, 1938. A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet kiadványa. VIII+386 old.

Az utóbbi idők valamennyi nemzetközi erdészeti kongresszusa (Róma 1926, Antwerpen 1930, Páris 1931 és Budapest 1936) egy olyan munka megírását sürgette, amelyik nemzetközi összehasonlításban ismerteti a magánerdőkre vonatkozó legfontosabb kérdéseket. A kongresszusi határozatok alapján, mint legilletékesebb szerv, a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet kapott megbízást a munka elkészítésére.

Az Intézet erdészeti osztálya dr. *Luncz Géza* m. kir. főerdőmérnök kartársunk vezetése alatt össze is állította az egész anyagot; ennek rendszerbe foglalása és szakszerű feldolgozása pedig ismét a magyar tehetség és szorgalom maradandó irodalmi emléke.

A mű 12 fejezetre tagozódik és a következő országokat öleli fel: Albánia, Németország, Ausztria (a munka már nyomtatás alatt volt, mikor Ausztria Németországgal egyesült), Belgium, Bulgária, Dánia, Danzig, Spanyolország, Nagybritannia, Litvánország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Norvégia, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Svédország, Sváje, Csehszlovákia és Jugoszlávia.

Az I. fejezet a magánerdők területi adatai után a kezelésükre vonatkozó jogi korlátozásokat, a ma érvényben lévő törvényeket és fontosabb rendeleteket, az államoknak a magánerdők kezelésére való befolyását ismerteti, sőt rövid történeti visszapillantás keretében az idevonatkozó jog fejlődéséről és a meglévő magánerdők fennmaradásának okairól is igen érdekes áttekintést ad.

A II. rész az adóztatás politikáját, az erdőt terhelő különböző adónemek (föld-, jövedelem-, örökösödési-, vagyoadó stb.) kivetésének alapját, módozatait, az adókivetésnek a magánerdők jövedelmére való hatását tárgyalja a vonatkozó törvényekkel együtt.

A III. fejezet az első kettőben ismertetett törvényes intézkedések bírálatát adja abból a szempontból, mennyiben sikerült az új törvények révén a különböző államokban az erdőbirtokos célkitűzéseit a sokszor ellentétesnek látszó közérdekkel összehangba hozni. Beható vizsgálat alá veszi, hogy a fennálló törvényes intézkedések biztosítják-e kellőképpen a magánerdők fennmaradását s az egyedül csak erdőtenyésztetre alkalmas kopárok erdősítését, valamint azt is, kellő védelmet szolgáltatnak-e az erdőbirtokok elaprózódásával az ezzel járó pusztulással szemben.

A IV. fejezet azokat a módozatokat keresi, amelyekkel a magánerdők jövedelmét fokozni lehetne és ahol a véderdőknek jelentős a szerepe, felveti a kérdést, nem kívánja-e a közérdek további területek véderdökké való nyilvánítását.

A kopárok befásítását tárgyaló V. fejezet elsősorban azt mutatja ki országonkint, hogy a közérdekből befásítandó magánterületek erdősítése miként történik: 1. az állam (vagy község) végzi-e el a munkálatokat (a terület tulajdonjogának vétel, vagy kisajátítás útján történt előzetes megszerzésével), vagy 2. a munkálatok elvégzése a birtokost terheli-e. Ismerteti az erre vonatkozó törvényeket és a kopárfásítás terén elért eredményeket is.

A VI. rész a kopárok erdősítésére tömörült birtokos-szövetkezetek, illetőleg erdősítési társulatok munkálatait tárgyalja, amennyiben t. i. ilyen célú tömörülés egyáltalában létezik az egyes országokban.

Még a VII. fejezet is a kopárok erdősítésével foglalkozik; itt azokat az intézkedéseket ismerteti, amelyekkel az államok a magánbirtokosokat az erdősítési munkálatoknál támogatják. Itt tárgyalja a szerző országonkint a fásítási célokra nyújtott állami-szociális támogatásokat, kamatmentes kölcsönöket, ingyenes vagy kedvezményes áron kiosztott faesemétek és magvak mennyiségét, a versenyerdősítéseket s a sikeres fásításért nyújtott egyéb erkölcsi vagy anyagi támogatásokat, jutalmakat és általában az államok ilyen értelmű erdőgazdasági politikát. Az erdősítésre való serkentés módozatait és az elért eredményeket a helyi viszonyok szerint is bírálja.

A VIII. rész a birtokosok által kedvelt fafajákat, a legszívesebben alkalmazott erdősítési, felújítási eljárásokat és üzem-módozatokat tárgyalja.

A IX. fejezetet a szerző teljesen az erdészeti propaganda ismertetésének szenteli. Fejtegetéseiből megtudjuk, hogy az egyes

országokban a lakosság körében, elsősorban a kisebb erdők birtokosai között, miként történik a fontosabb erdészeti ismeretek terjesztése, s a hivatalos körök hogyan igyekeznek az erdő iránti szeretetet már a gyermekekbe beoltani. A legjobban elterjedt és bevált tanítási módszerek: ismertető előadássorozatok, az erdőre vonatkozó alapismereteknek a népiskolákban való tanítása, rádió és mozi, madarak és fák ünnepe, sajtópropaganda, irodalmi verseny, stb. felsorolása mellett a fejezetnek igen figyelemre méltó része az egyes skandináv államokban alkalmazott módszerek leírása, amelyből megtudjuk, miként terjesztik az erdészeti ismereteket a hadsereg körében. A bevonuló újoncok közül az önként jelentkezők néhány hónapig tartó tanfolyamon vesznek részt, amelyen az erdőgazdálkodás alapelemeivel ismerkednek meg. A tanfolyamot katona- és erdőtisztek vezetik.

A X. fejezet a magánerdőkre vonatkozó legfontosabb törvénytervezetekkel foglalkozik.

A XI. rész — az egyes államok kormányaitól a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézethez beérkezett válaszok alapján — arra a kérdésre ad feleletet, szükségesnek mutatkoznak-e két vagy több állam között olyan nemzetközi megállapodások, amelyeknek tárgya az első tíz fejezetben előadottakkal kapcsolatos.

A XII. fejezet végül a felhasznált forrásmunkákat (több mint kétezer kötetet és tanulmányt) sorolja fel országok szerinti csoportosításban.

A munka számunkra 3 szempontból jelent nagy nyereséget.

Először azért, mert a külföld világos és hű képet kap a magyar erdőgazdaság zömének fejlődéséről, jelenlegi helyzetéről és célkitűzéseiről.

Ha országunk határain túl általában keveset tudnak rólunk, — már nem is bosszantóan, hanem kétségbeejtően keveset — ha államiségünk, népünk, multunk, hivatásunk még ma is alig ismert tájak az idegen tudás kertjében, elgondolhatjuk, milyen parányi érdeklődés nyilvánult meg eddig gazdasági életünknek egyéb szűkebb határú részlete iránt.

Most pedig láthatja mindenki, aki az erdőgazdaság közérdekű vonatkozásaival foglalkozik, hogy a magyar törvényhozás ebben a kérdésben is hivatása magaslatán állt és az 1935. évi IV. t.-c.-el példát mutatott az erdők örök életének a biztosítására.

Nem lényegtelen, hogy ezeket a szempontokat — teljes tárgyilagossággal — de *magyar* ember ismertethette meg a nagyvilággal!

A másik nyereség egyetemes értékű.

A magánerdőgazdaság önmagában és teljes egészében, tudunkkal még sohasem került a tudományos vizsgáldás látómezejébe. Aki tehát egybevetéseken fárad, okokat keres és következtetéseket akar levonni, annak a számára *Luncz Géza* munkája kimeríthetetlen kincsesbánya lesz, mert hiszen nincsen olyan apró részlete az általa felölelt hatalmas anyagnak, amely kellő megvilágítás nélkül maradt volna.

Joggal büszkék lehetünk tehát erre a magyar tollal írt *nemzetközi jelentőségű forrásmunkára*.

A harmadik szempont a politikai megfontolásé.

A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet előkelő, óriási keretében csak egy szerény osztály jutott az erdőgazdaságnak. De itt is bebizonyosodott a régi igazság, hogy az eredmény nem a kereteken, hanem a *tartalmon* múlik és a római kis osztály nemsokára Berlinbe helyezi át székhelyét, ahol hatásköre már közel akkora lesz, mint az anyaintézeté.

Hogy ezt elérhette, csak annak a munkának köszönheti, amivel eddig a nyilvánosság elé lépett. És ebben a munkában az oroszlanrész tagadhatatlanul az osztály vezetőjéé volt, aki csendben és szerényen, de acélos eltökéltséggel, fáradtságot nem ismerve, sőt egészsége kockáztatásával végezte a reá bízott feladatot. — Azt a feladatot, amely az ő személyén és hivatalos kiküldetésén keresztül, nem kis mértékben *magyar ügy* is volt.

Amikor tehát háromszor hajtjuk meg az elismerés zászlaját *Luncz Géza* kedves kartársunk 7 évi fáradozásának nagy és távlatokat nyitó sikere előtt, hisszük, hogy a földművelésügyi kormány sem adja fel többé azt az elöretolt őrséget, amely bátran és becsülettel küzdött Rómában a magyar erdőgazdaság jó híréért.

M.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ZEITSCHRIFT FÜR WELTFORSTWIRTSCHAFT. Band. V. Heft. 11. 1938.

Eidmann: Erdészeti rovartan a forró égöv alatt. (Forstentomologie in den Tropen.) 799—814. old.

Azokban a trópusi erdőkben, amelyek feltáratlanságuk következtében még érintetlen állapotban vannak, rovarkárok alig fordulnak elő. Mihelyt azonban az emberi beavatkozás megbontja az ősi természetes egyensúlyt és az erdő gazdálkodás tárgya lesz, majdnem mindenütt védelemre is szorul a hirtelen fellépő és néhol igen nagy arányokat öltő károsításokkal szemben.

A szerző ezt a tételt egy nagyon érdekes példával igazolja braziliai kutatásai alapján.

A művelés alá fogott területek szaporodásával egész Braziliában egyre súlyosabb kérdéssé válik az ú. n. *Atta*-veszedelem.

A levélvágó hangyák alcsaládjához tartozó *Atta sexdens* évenként hihetetlen károkat okoz — különösen az erdőgazdaságban — a tű- és lomblevelek levágása által.

Ennek a hangyafajnak az élete a rovarvilágban a legmagasabb fokon álló szociális és állami berendezkedésre mutat példát és különösen azért érdemel figyelmet, mert ellátásának biztosítására a lakóhelyéül szolgáló üregekben mesterséges gombatenyészeteket létesít.

Ezeknek a gombatelepeknek az ágyához van szüksége a fákról levágott levélanyagra s miután az alcsaládot óriási számú egyed képviseli és földrajzi elterjedése is igen nagy, érthető, hogy károsítása — amely párhuzamosan jár a kultúra terjedésével — egyre súlyosabban válik érezhetővé.

A szerző pontos képet ad a hangya egész élettanáról és megvilágítja az ellene való védekezés lehetőségeit is.

Urwald Białowieza in Polen.) 815—821. old.

Buchholz: A białowiezai őserdő Lengyelországban. (Der

A lapunk hasábjain már többször ismertetett híres vadászterület multját és jelenlegi viszonyait írja le néhány szép fénykép kíséretében.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. 1938. 9. sz.

Az erdőrendezés és erdőművelés az új porosz rendeletekben és utasításokban.

Abetz: Az erdőrendezés kiépítése Poroszországban. (Ausbau der Forsteinrichtung in Preussen.) 265—277. old.

Az erdészeti politika feladata az erdő jelentőségének a feltárása, az általa helyeseknek ismert elvek gyakorlati megvalósításáról pedig az erdőrendezésnek kell gondoskodnia.

A szerző nem csekély büszkeséggel mutat rá, hogy az erdők jelenlegi állapotának az állomány-felvételeken alapuló pontos meghatározása után a porosz erdőrendezés immár az tud lenni, aminek a köz érdekében lennie kell: az erdészet valamennyi gazdasági és műszaki vonatkozásának szerves egésszé való összefoglalója.

Ilyen értelemben fogant a kormány legújabb, 1938. évi március 30-án kibocsátott ideiglenes erdőrendezési utasítása,

amely a szükséges tervezési mukálatokat az egész gazdaság és az egyes állományok szerint külön választva valóban korszerű vezérfonalat ad az üzemtervek elkészítéséhez.

A hivatalos körök a rendelet összeállításánál a szerzőnek errevonatkozó tervezetét fogadták el alapul, amelyet lapunk 1937. évi II. füzetében (183. old.) is ismertettünk és ezért a további részletekre nem terjeszkedünk ki.

Vanselow: Az erdőművelés újjászervezése Poroszországban. (Die Neugestaltung des Waldbaues in Preussen.) 277—285. old.

A rendelet az állományápolás döntő fontosságát hangsúlyozva, a következő 4 követelmény szigorú betartását kívánja: 1. a talaj termőerejének a fenntartását, 2. *a köz érdekében leginkább kívánatos fafajták és választékok termelését,* 3. a tartagzálkodás eredményességének emelését a termelési költségek apasztásával.

Különösen érdekes a 2. pont indokolása, amely a közszükségleti szempontok figyelembevételét a legteljesebb határozottsággal hivatalosan is előtérbe állítja: az adott termőhelyi lehetőségek között a fanemek megválasztásában is a választékok termelésében minden erdőgazdaságnak elsősorban az országos érdekekhez, nem pedig elméleti vagy magángazdasági szempontokhoz kell igazodnia.

Az elegenden állományokat — ott, ahol a termőhely megfelelő — *a jövőben sem kívánja megszüntetni*, mert nem egy példával igazolható, hogy a többtermelés szempontjából az ilyenek néhol az elegyes állományokat is felülmulják.

Az új elvek megvalósításával járó változtatásokat a rendelet 10 éven belül kívánja végrehajtani.

Lang: Szerfavizsgálatok a württembergi lúcfenyvesekben és egy lúccállomány-szerfatáblázat összeállítása. (Sortenuntersuchungen in württembergischen Fichtenbeständen und Aufstellung einer Fichtenbestandessortentafel.) 285—297. old.

A lapunk legutóbbi számában (781. old.) ismertetett táblázat összeállításának alapjául szolgáló felvételekről ad részletes áttekintést 6 táblázatban és 7 kimutatásban, amelyek valóban azt igazolják, hogy a táblázat a gyakorlatban igen jó eredménnyel használható.

Mint érdekességet hangsúlyozni kívánjuk, hogy a megvizsgált elegenden és elegyes állományok a választékok arányai, tehát *értékteljesítmény szempontjából* (természetesen azonos kor és termőhely mellett) *nem adtak számottevő különbséget.*

Feucht: A növényiszövetkezettan alkalmazása az erdőművelésben. (Zur Anwendung der Pflanzensoziologie im Waldbau.) 297—300. old.

A Solitude nevű erdőhivatal kerületében végzett felvételek eredményét közli táblázatos áttekintésben annak igazolására, hogy a talajjellegző növények valóban jó vezérfonalat szolgáltatnak az erdőművelésnek.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1938. 9. sz.

Knuchel: Harc a fahibák ellen. (Kampf den Holzfehlern.) 241—255. old.

A hibátlan faanyagra való törekvésnek már az erdő telepítésénél kell elkezdődnie és megfelelő eredményre gondos állomány-ápolás nélkül nem is lehet számítani.

De igen jelentős mértékben emeli az szerfaszázalékot, ha a fa kitermelésénél, osztályozásánál, szállításánál, tárolásánál és eladásánál is fokozott elővigyázat érvényesül.

A szerző sorra veszi a leggyakrabban előforduló műszaki hibákat: a vörös-revesedést, csavaros növést, töréseket, repedéseket, héjaszást, a termelésnél és közelítésnél okozott sérüléseket, az igazságot és részletesen megvilágítva ezeknek az okait, a hibák megelőzésére szolgáló rendszabályokról ad kitűnő rövid áttekintést.

Figyelme a szálfá hosszolásánál követendő szempontokra is kiterjed és hangsúlyozza, hogy a túl hosszú rönkök: 1. a kifvarozásnál több kárt tesznek az ujulatban, 2. nagyobb sugarú kanyarokat kívánnak az utak építésénél, 3. nem osztályozhatók kellő gondossággal minőség szerint és 4. köbtartalmuk kisebb pontossággal határozható meg.

Baltensperger: A magánerdők tagosítása a telekkönyvi felméréseknél. (Die Zusammenlegung der Privatwaldungen anlässlich der Grundbuchvermessung.) 257—270. old.

Kétségtelen, hogy az erdő elaprózódása súlyos közgazdasági károkkal jár.

Ezért Svájcban egyre erősödik a hivatalos körök törekvése, hogy a tagosítás elveit a magánerdőkre is kiterjesszék.

Hogy ez nemcsak lehetséges, hanem kézzelfogható eredményekkel is jár, azt a szerző néhány igen érdekes példával bizonyítja, amit az általa közölt térképek is megerősítenek.

Az állami kataszteri felmérési hivatalok figyelmének a mezőgazdasági területek tagosításánál az erdőre is ki kell terjednie és a hatóságok utasítást kaptak, hogy a lakosságot a propaganda minden eszközével győzzék meg a tagosítás kétségtelen előnyeiről.

CENTRALBLATT FÜR DAS GESAMTE FORSTWESEN. 1938. 9. sz.

Ambros: Az apácalepke élettani alapokon való ellenőrzése 1937-ben (Die biologische Nonnenfalterkontrolle 1937.) 209—223. old.

Lapunk VI. füzetében (563. old.) már ismertettük a *Dyk* professzor által kidolgozott eljárást, amelyet a gyakorlatban a múlt év folyamán próbált ki a szerző Csehországban.

A tavalyi tapasztalatok alapján eljárását annyira tökéletesítette, hogy az 1916 ha-nyi kísérleti területen az idei rajzás alkalmával 150.104 darab hím-lepkét sikerült a csalogató módszerrel befognia. Ezeknek $\frac{1}{3}$ -a = 50.340 darab egy 114 ha-nyi lúcfenyő-állományból került ki, ami azt bizonyítja, hogy ott a rovar elszaporodása erősen növekvő mértékű és közel jár a pusztítás felső fokát jelentő gradációhoz.

Az eljárás — amely mint tudjuk, azon alapszik, hogy a csalogató dobozokban kihelyezett nőstények szagára összegyülekező hím lepkéket a dobozokra akasztott enyves papírszalagokkal vagy a fatörzsre kent enyvgyűrűkkel összefogják — eléggé és igen olcsó: az összes költség ha-ként 30 fillért tesz ki. A csalogatóra felhasznált nőstényeknek az előzetesen begyűjtött rovarokból és bábokból való nevelése, a csalogató dobozokban 5 naponként való kicserélése (ennyi ideig tart ugyanis csak a nőstények illatkiválasztása), továbbá a fogott hímek eltávolítása és az enyv megújítása azonban mind igen gondos munkát igényel, amihez a hozzáértésen kívül lelkiismeretesség is szükséges, mert különben az eredmény könnyen kétségessé válik.

De ha tekintetbe vesszük, hogy egy nagyarányú hernyópusztítás milyen felbecsülhetetlen károkat okoz az erdőgazdaságban, a védekezésre fordított munka nagyon is indokolt.

A szerző részletesen leírja a nőstények nevelésének módját és az eljárás egész menetét,* hangsúlyozván, hogy noha amerikai megfigyelések szerint a hímek már $3\frac{1}{2}$ km-ről megérzik a nőstényt, az eredményesség megkívánja, hogy a csalogató

* A dobozok kivitelezését és az enyvező szerkezetet a szerző szabadalmaztatta.

dobozok egymástól való távolsága ne legyen több 160—180 méternél.

Meggyőződése szerint az eljárás nemcsak a hernyóveszély ellenőrzésére, a keletkező rágási gócpontok felderítésére, hanem a veszély leküzdésére is alkalmas.

Minthogy a hímek átlag 8 nappal előbb bújnak ki, megfelelő csalogató anyagról úgy lehet gondoskodni, hogy néhány nőtény bábót konyhahőmérsékleten tartva, siettetjük a kikelésüket. Az utórajzáshoz pedig a normálisnál hűvösebb viszonyok között tartott nőténybábok szolgáltatják a későn kikelő nőtényeket.

Az eljárás, mint a biológiai védekezésnek egy újszerű és igen érdekes formája, önmagáért is figyelmet érdemel, az egyetlen lucosok vidékén pedig esetleg valóban korszakalkotó újítást jelent az erdővédelemben.

Neubauer: Az erdőalakok rendszerének kérdéséhez. (Zur Frage der Systematik der forstlichen Betriebsformen.) 231—234. old.

Válasz *Denglernek* a szerző fenti cím alatt megjelent munkájáról írt bírálatára, amelyben *Neubauer* pontosan körvonalazza rendszertani felosztásának főszempontjait: hogy t. i. az erdőalak megítélésénél nem az alaprajzot jelentő vágásterület milyensége, hanem az elülnézetnek tekinthető *vágásmód* a fontosabb, mert ennek a változása természetszerűen magával hozza az alaprajzbeli módosulásokat is.

Minthogy minden vágásmódnak a vele kapcsolatosan járó árnyalás a jellemzője, az összes vágásmódok a következőképen foglalhatók rendszerbe:

az árnyalás:	részleges:	felülről: ernyős (fokozatos felújító) vágás
		egy oldalról: szegélyvágás
	oldalról:	két oldalról: szőkő (kulissza) vágás
teljes: szálalás	több oldalról:	gás
		minden oldalról: lékvágás

WIENER-ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. 1938. 37—39. sz.

Mantel: A nemzeti munka rendje az erdőben. (Die Ordnung der nationalen Arbeit im Walde.) 211—212. és 217. old.

A Németbirodalomban 1934. évi június hó 20-án életbeléptetett kormányintézkedésnek Ausztriára való kiterjesztésével kap-

esolatosan a rendelet irányelveit és erdészeti vonatkozásait ismerteti.

Az üzem lényegének és a munkarendnek meghatározása után a munka összetevőinek: a vezetőnek, a munkavállalóknak (*Gefolgschaft*) a munkarendben betöltött szerepét és egymáshoz való viszonyát, valamint a munka zavartalan menetének biztosítására életrehívott intézmények (bizalmi-tanács, állami munkabiztos) jogkörét tárgyalja.

A tanulmány második része az erdei munkálatok feltételeinek szabályozásával, a rendbirságokkal, a becsület- és munkaügyi bíráskodással foglalkozik, különös tekintettel az ausztriai viszonyokra.

Herzner: A fa vegyi értékesítésének lehetőségei. (Chemische Verwertungsmöglichkeiten des Holzes.) 212—13. és 218. old.

A bécsi főiskolán februárban tartott erdőtiszti továbbképző tanfolyam egyik előadása, amely nagyjából a szerző egy másik tanulmányának rövid kivonata.

Miután utóbbiról lapunk VII.—VIII. füzetében (657. old.) már beszámoltunk, a részletesebb ismertetést mellőzhetőnek véljük.

Tschermak: Fa, bozót és erdő Konstantinápolyban és környékén. (Baum, Busch und Wald in und um Konstantinopel.) 223—24. old.

Néhány érdekes adat a kiváló német szakember tollából, aki ezidőszereint a török kormány meghívása folytán a konstantinápolyi egyetem erdőgazdasági osztályának a tanára.

THE EMPIRE FORESTRY JOURNAL. 1937. 2. sz. és 1938. 1. sz.

A 10—10 ívre terjedő, számos fényképpel díszített két füzet nagyobbára az angol gyarmatok erdőgazdaságának egy-egy részletével foglalkozik; az ezekre vonatkozó tanulmányok ismeretetését mellőzhetőnek véljük.

Közelebbi érdeklődésre az alábbi közlemények tarthatnak számot.

Ridger: Finnország erdőgazdasága 1937-ben. (Forestry in Finland in 1937.) 1937. 167—176. old. és 1938. 27—36. old.

Fontosabb adatok: Az ország erdőszültsége 73%; az erdei- és lúcfenyőre 78%; a nyirfára 20% esik. Az összes erdőből magánbirtokok 51%, az államé 40%.

A munka az összes részletek beható tanulmányozásáról tesz tanuságot.

Az általános erdőgazdaság-politikai szempontok ismertetése után a szerző jó áttekintést ad az erdők jelenlegi állapotáról, a felújítás és ápolás módjairól és a főbb fafajoknak a gazdasági jelentőségéről.

Mint érdekességet megemlíjtük, hogy az erdei fenyő Finnországban csak minden 7., Lappföldön pedig minden 10. évben hoz bő magtermést; ha-ként 12 kg-ot (a lúe 50 kg-ot.)

Részletesen tárgyalja a szerző a magánerdők felett gyakorolt állami ellenőrzés módját, a szakoktatás és kísérletügy jelenlegi helyzetét és ezzel kapcsolatosan *Cajander* erdőtípusait, amelyek tudvalevőleg Finnországban az erdőrendezéshez igen jól használható alapokat szolgáltatnak.

A lápos területek lecsapolásának, az erdővédelmi intézkedéseknek és a kopárterületek beerdősítésének rövidebb ismertetése után bővebben foglalkozik ismét az erdőhasználat, tutajozás, fűrészüzemek, valamint a vegyi fafeldolgozás eredményeivel és a finnországi adatokat mindig összehasonlítja a saját országáéval.

Befejezésül a fakereskedelemtől is ad rövid statisztikát

Moor: Növényzet és éghajlat. (Vegetation and climat.)
200—214. old.

Az afrikai Aranypart (Gold coast) 6 angol tartományának növényzeti viszonyai, évi csapadékmennyisége és nedvességi foka* alapján több évi vizsgálatok eredményeként megállapítja, hogy a sivatag közelében a mezőgazdasági termelés mennyiségileg és minőségileg az erdősültség függvénye.

A táblázatok és rajzabrák igen érdekesen világítják meg ezt az igazságot, sőt a szerző egy példával azt is igazolja, hogy a mesterséges erdősítés révén a klimatikus tényezőkben bekövetkezett változás folytán mennyire megjavult a mezőgazdaság helyzete.

Marshall: Vezérelvek az erdőtartalékok kiválasztásához. (Principles governing the selection of forest reserves.) 228—233. old.

Az eddigi vizsgálatok egybevetése alapján a szerző arra a végkövetkeztetésre jut, hogy sivatagi környezetben a folyók forrásvidékének biztosítására területegységenként 15%, a szél-

* A nedvességi fok *Chipp* szerint a növényzet által hasznosítható csapadék megfelelőbb értékelésére szolgál és nem egyéb, mint egy bizonyos időszak — év vagy hónap — alatti összes csapadék mennyisége és a 01°-nál bővebb csapadékmennyiségű napok szorzata 100-zal osztva.

fogó pászták létesítéséhez 20% erdősültségre van szükség, a sivatag szélén védelmi célokból létesítendő erdőövnök pedig legalább 100 mérföld szélességnek kell lenni.

A tüzi- és haszonfaszükségletek kiegészítése céljából az erdőállományok megfelelő mértékben még szaporítandók.

Donald: Fa és faszén, mint motorfűtő anyag. (Wood and charcoal as motor fuels.) 1938. 70—74. old.

A benzinpótló anyagokkal végzett eddigi kísérletek eredményeit ismerteti és különösen Franciaország céltudatos munkáját méltányolja.

JOURNAL OF FORESTRY. 1938. 9. sz.

Az egész 5 ivre terjedő füzet az amerikai erdészeti kísérlet-ügy életbeléptetésének 10-ik évfordulóját ünnepli.

1924. novemberében az Amerikai Erdészek Egyesületének washingtoni osztálya óriási érdeklődés közepette kezdte meg a kérdés tárgyalását az amerikai államerdészet akkori főnökének, *W. B. Greeley*-nek az előadása nyomán, aki rámutatott arra, hogy milyen veszélyek fenyegetik az egész amerikai erdőgazdaságot, ha továbbra is nélkülözni kénytelen a rendszeres és tárgyilagos tudományos kutatások biztos alapjait.

A mozgalom elég hamar, már 4 év múlva meghozta a gyümölcseit és a kongresszus *Mc Sweeney* és *Mc Nary* javaslatai alapján törvénybe iktatta a róluk elnevezett törvényt az erdészeti kutatásügy megszervezéséről.

A füzet 25 önálló tanulmányt tartalmaz, amelynek az erdészeti kutatásügy egy-egy részletével foglalkoznak a 10 évre szóló történeti visszapillantás keretében.

Az anyagot közelebbről nem ismertethetjük, de hogy tájékoztatást adjunk a feldolgozott kérdésekről, az alábbiakban közöljük a tanulmányok címeit, amelyek az amerikai erdészeti tudományos munkálkodás hőskoráról adnak igen érdekes tükörképet.

Munger és Barrett: Az erdőművelés fejlődése. (*The march of silviculture.*) 837—840. old., *Bates és Rudolf*: Új erdők telepítése. (*Creating new forests.*) 844—846. old., *Schumacher*: Új irányelvek az erdőrendezésben. (*New concepts in forest mensuration.*) 847—849. old., *Chapline és Campbell*: Legelőgazdaságunk vezetése. (*Managing our range resources.*) 849—852. old., *Stewart*: A mesterségesen létesített ligeteknek növényzettel való borítása. (*Revegetating man-made deserts.*) 853—855. old., *Dayton*: A mezei növények ismeretének fejlődése egy évtized alatt. (*Range-plant lore developed during decade.*) 856—857. old., *Kraebel és Kellogg*: Vízválasztóink erdei védelme. (*The forest guardians of our watersheds.*) 858—860.

old., *Craddock*: A szűz területek talajának helybentartása. (*Keeping our wild-land soils in place.*) 861—863. old., *Hursh és Connaughton*: Az erdők hatása a helyi éghajlatra. (*Effects of forests upon local climate.*) 864—866. old., *Koehler*: A fa minősége, mint a növőter tükröképe. (*Wood quality — a reflection of growth environment.*) 867—869. old., *Newlin és Markwardt*: A fa mint építőanyag a jelenben és a jövőben. (*Wood — construction material of present and future.*) 870—873. old., *Sweet*: A jelenlegi fatermés jobb kitermelése és felhasználása. (*Improved harvesting and utilization of the current timber crop.*) 873—875. old., *Thelen*: A fa kiszáritása és nedvességének ellenőrzése. (*Wood seasoning and moisture control.*) 876—878. old., *Curran*: Az amerikai papírfatermelés alapjainak kiszélesítése. (*Broadening the basis of America's pulpwood supply.*) 879—881. old., *Sherrard*: A cellulose és lignin rejtélyének feltárása. (*Exploring the labyrinth of cellulose and lignin.*) 882—885. old., *Hunt*: A fa kezelése — védelme és használhatósága érdekében. (*Treating wood for protection and service.*) 885—888. old., *Garver*: Erdészeti tervezés széles nemzeti alapon. (*The nationwide forest survey.*) 889—892. old., *Kirkland*: Magasabb gazdasági és szociális jövedelmek az erdészeti üzemekből. (*Higher economic and social returns from forest management.*) 893—896. old., *Sparhawk*: Az erdőterületeknek állami tulajdonba való visszatérése. (*The return of forest land to public ownership.*) 897—898. old., *Steer*: Az erdészeti statisztika a gazdaságkutatásban. (*Forest statistics in economics research.*) 899—901. old., *Hall*: A valószerűség érvényrejutása az erdészeti adóknál. (*The rise of realism in forest taxation.*) 902—904. old., *Craighead*: A kutatás adatai, mint a rovarok elleni védelem útja az erdészetben. (*Research points the way in forest insect control.*) 905—908. old., *Hartley*: A kutatás egy évtizede az erdészeti növénykórtanban. (*A decade of research in forest pathology.*) 908—912. old., *Couch*: Mennyiben javította a kutatás az erdészeti és vadgazdaság egymáshoz való viszonyát. (*Forest-wildlife relationship: what has been accomplished through research.*) 913—915. old., *Pierce*: Az erdei tüzekkel kapcsolatos időjárás-vizsgálat fejlődése a legutóbbi 10 év alatt. (*Progress in fire-weather service during the last decade.*) 916—919. old.

REVUE DES EAUX ET FORÊTS. 1938. 7. sz.

Duplaquet: Erdészeti tanulmányút Oubangui-Chari-ban (Une tournée forestière en Oubangui-Chari, Afrique Équatoriale Française.) 581—589. old.

A szerző az egyenlítő vidéki afrikai francia gyarmatok erdészetiének főnöke. Egy utazásának beszámolójaként leírja a

címbe említett s a belga Kongóval határos francia tartomány erdészeti viszonyait. Ismerteti a vidék erdei növényzetét, összehasonlítja Közép-Kongó, Kamerun és Gabon erdeivel. A kopárok erdősítésére alkalmas faneemet is felsorolja.

Fahrettin Bük: Az új török erdőtörvény. (La nouvelle loi forestière turque.) 590—596. old.

Mint Törökország államerdészeti igazgatóságának főnöke az 1937. évi 3116. sz. erdőtörvényt ismerteti fejezetenkint. Fontosabbak: az erdő meghatározása, gazdasági beosztása, őrzése, az erdő határának megállapítása, törzskönyvezés, szolgálomak, erdővédelem, kitermelés, véderők, a legeltetés szabályozása, felújítások, új erdősítések, védekezés az erdőtüzek ellen, kihágások.

Chaudey: A halaknak a környezet színéhez való alkalmazkodási képessége. (Le mimétisme des poissons.) 605—612. old.

A legújabb kutatások meglepő és nagyon érdekes eredményeit sorolja fel. Bizonyos halfajták különböző színű edényben (fekete, fehér, zöld, piros, viola) levő vízbe helyezve rövid idő alatt maguk is a környezet (ez esetben az edény) színét veszik fel egész felületükön. A megvakított, illetőleg látásukban akadályozott halaknál ez nem észlelhető!

JOURNAL FORESTIER SUISSE. 1938. 7—10. sz.

Gut: Megfigyelések hegyvidéki erdők felújításánál. (Observations sur le rajeunissement en montagne.) 159—164. és 173—181. old.

A svájci Alpok egyes vidékén 1400—1900 m. tengerszínfeletti magasságban történt észlelései alapján a következő eredményekre jut: 1. A magashegyvidéki, főként tűlevelű erdők felújulását megnehezítő tényezők között a legjelentősebb a hó. A vezér- és oldalhajtásokon észlelhető hótörések, meredek helyeken fiatal fenyőknek gyökerestől való kidöntése, valamint a fiatal hajtásokon a lélegzés és asszimiláció hátráltatása a leggyakoribb hóokozta károsítások. 2. Ilyen nehéz körülmények között a felújulás csoportokban, bokrosan történik s csak azokon a helyeken jár sikerrel, ahol a fiatal esemeték erősebb törzsek alatt védelmet találnak. 3. Minél kisebb az erdő sűrűsége, annál inkább szükség van az ilyen védelmet nyújtó fákra. 4. A magas hegyvidéken csak a faállomány állandó fenntartásával biztosítható a talajvédelem és a felújítás; utóbbi hagyásfák nélkül nem sikerülhet. 5. Magashegyvidéki kopárok erdősítésénél az első ültetéstől ne várjunk sok eredményt, elegendő, ha annyi

csemete marad meg, amennyi később már valami védelmet tud nyújtani, zárt állományt majd csak ezeknek az oltalma alatt ültetendő második nemzedék adhat. 6. Hótól különösebben veszélyeztetett vidékeken célszerű igen magas tuskócsonkokot hagyni. 7. A hagymásfák alatti földet ajánlatos tisztán tartani, azért, hogy az odahulló magvak kikélese esélyesebb legyen s a csemetéket a gyom el ne nyomja.

A tanulmányt több fénykép egészíti ki.

Aubert: Néhány szó a Jura kőgörgeteges vidékeinek erdősítéséről. (A propos du boisement des éboulis dans le Jura.) 169—172. old.

A Jura-hegység sziklás vidékeinek talajviszonyait és a növényzet megtelepítésének nehézségét ismerteti.

Barbey: A vörösfenyő kezelése a fanemváltoztatás alatt lévő sarjerdőkben. (De la culture du mélèze dans les taillis en conversion.) 202—205. old.

Az átalakítás sikere a helyi-, talaj- és éghajlati viszonyok mellett elsősorban attól függ, milyen származású magot alkalmazunk. Az egészséges magból kelt fiatal vörösfenyő hálás a védelemért és azokból a csemetékből lesznek a legszebb törzsek, amelyek néhány évig az előző lombfaállomány (pl. tölgy) egyes meghagyott fájának védelme alatt állottak.

A tanulmányt tájékoztató fényképek egészítik ki.

REVISTA PADURILOR. 1938. 7—8. sz.

Lungu: A vállalatban kitermelt fa eladási ára. (Renta de antrepriză.) 653—660. old.

A szerzőnek a lap előző számában közölt tanulmánya (lásd: E. L. 1938. évi 9. sz. 806. old.) azokat a mennyiségtani képleteket ismerteti, amelyeket Romániában az államrendészet az álló fatömegek értékének a kiszámítására használ. Most ezeknek a képleteknek gyakorlati alkalmazását mutatja be és helyességüket igazolja a legmesszebbmenő részletességgel, több példa kapcsán.

Rădulescu: A vörösfenyő-rák előfordulása Romániában. (Apariția cancerului laricei în România.) 661—667. old.

A Prahova völgyében Predeal közelében levő 25—40 éves állományokban a vörösfenyő-rák nagy pusztításokat végez. A

szerző nézete szerint a betegség oka a magasabb fekvésű helyekről ideszállított vetőmag, ami *Münch* megállapításait igazolja. A szóbanforgó megtámadott állományok ugyanis tényleg sokkal alacsonyabb fekvésűek, mint azok a tiroli vörösfenyvesek, amelyekből a vetőmagot annak idején a Prahova völgybe hozták.

Mălăescu: A munka az erdőgazdasági üzemben. (Munca în gospodăria forestieră.) 668—681. old.

A resicabányai vasúttársaság erdeiben végzett különböző munkálatok mennyiségéről közöl táblázatokat s az eredményeket összehasonlítja más országok erdeiben végzett munkateljesítményekkel.

Moldovanu junior: Bükkfa cellulózegyártás céljaira. (Lemnul de fag pentru celuloză.) 682—690. old.

Romániában a műselyem-gyártás mind több és több bükkfából készült cellulózét használ fel. A szerző megadja, hogy milyen minőségű bükkfa szolgáltatja erre a célra legalkalmasabb anyagot és a bükk tenyészetére nézve is néhány jó tanácsot szolgál.

Florescu: Az új büntetőeljárás és a jegyzőkönyvek bizonyító ereje az erdei kihágásoknál tettenérés esetén. (Noua procedură penală și forța probantă a proceselor-verbale de flagrant delict silvic) 691—694. old.

A jelenlegi erdőtörvény módosítása során olyan rendelkezéseket kell törvénybe iktatni, hogy azok az erdei kihágások csökkenését eredményezzék.

Napi kérdések. A kitermelt faanyag osztályozása. (Problemele zilei. Sortarea materialelor lemnoase.) 695—706. old.

Az erdő jövedelmezősége nagy mértékben a kitermelt faanyag osztályozásától függ. Olyan osztályozási alapot kell találni, amely mellett a kitermelt fáért a legmagasabb ár érhető el.

Ehhez viszont olyan megfelelően kioktatott személyzet szükséges, amely jól ismeri a különböző választékokban való szükségletet. A vevő és eladó között gyakran előforduló viták megelőzése céljából előre meg kell állapítani a különböző választékok szabványait, különösen a fenyő fűrészárúnál.

Ezek azok a gondolatok, amelyeket a lap szerkesztőségének felhívására a tárgyban beérkezett 3 cikk fejteget. Szerzőik: *Lungu, Bancu és Ivănescu.*